

Fastlandsøkonomien på stedet hvil i fem år.

Norges Banks analyser viser at fastlandsøkonomien har stått stille siden 2008. Høy innvandring og gode priser skaper en pen fasade. Bakom er det ikke like pent.

SIGURD BJØRNSTAD

Aftenposten

Bekymring under overflaten. Sentralbanksjef Øystein Olsen vil at nordmenn skal jobbe mer og smartere. Svensker, finner og grekere jobber mer enn oss. Han er bekymret for det som skjer i dypet av norsk økonomi.

«Vi har vært heldige og dyktige i å forvalte oljeformuen. Jeg mener ikke at vi skal bremse eller motstå den utviklingen. Men det fører til at vil blir avhengige av viktige størrelser rundt oljen, kanskje først og fremst oljeprisen.»

«Jeg er opptatt av hvordan vi kan gjøre norsk økonomi mer robust til å takle en fremtidig nedtur i oljevirkksomheten. Det er visse trekk ved fastlandsøkonomien og i norsk økonomi generelt som jeg vil beskrive som litt urovekkende», sier han.

Stopp i fem år. Olsens budskap er at økende priser på det vi selger til utlandet, synkende priser på det vi kjøper og stor arbeidsinnvandring skaper en pen overflate. Men under finner han noe urovekkende: Volumet av produksjonen pr. innbygger er det samme nå som for fem år siden. Målt på denne måten har fastlandsøkonomien stått stille i fem år.

En kurve som viser produksjonen pr. innbygger på fastlandet stiger sammenhengende fra 1994 til 2008. Deretter er det brått stopp og utflatning. Olsen trekker frem to forhold som bestemmer produksjonsveksten: Nordmenn jobber «temmelig lite» i forhold til andre land, regnet i samlet antall timer. Og veksten i produktiviteten har falt kraftig fra 2006/2007 og gjennom finanskrisen.

Jobber lite. I Norge jobber mange, men hver enkelt jobber få timer i året. Andelen sysselsatte målt i totalt antall timer er lavere enn i Europas dårligste økonomi, Hellas. Men den er til tross for Olsens bekymring, høyere i Norge enn i eurosoneens sterkeste økonomi, Tyskland. På spørsmål om årsakene nevner han trygder, stønader og pensjoner.

«På den ene siden er overføringssystemet et nødvendig sikkerhetsnett og et velferdsgode vi har. På den andre siden har det nok som en konsekvens at mange, og jeg vil si for mange, trekker seg helt eller delvis ut av arbeidslivet.»

Produktivitetsveksten forteller hvor mye ekstra vi klarer å produsere utover økt innsats av arbeidskraft og kapital. Den forteller hvor mye smartere vi gjør det hvert år. Regnet pr. arbeidstime har produksjonsveksten falt både i Norge og i utlandet.

«Det er et interessant trekk. Det viser at vi kanskje ikke er så annerledes likevel. Fallet i veksten i produktiviteten i Norge er kanskje særlig bekymringsfull. I utlandet kan man forklare noe av nedgangen med at det går mye dårligere i økonomien, samtidig som bedriftene holder på arbeidskraften en stund i påvente av bedre tider.»

«Den samme forklaringen kan en ikke bruke i Norge», sier han.

Publisert første gang i Aftenposten 15. februar 2013. Artikkelen er forkortet.

Gründere og investorer strømmer til Singapore som aldri før. Hva kan Norge lære?

KOMMENTAR
SILVIJA SERES
WILLIAM KLIPPGEN
Gründere

Nyskaping. Næringsminister Trond Giske (Ap) etterlyser ideer for bredere investering i nyskaping og vekst her i landet.

Vi tror vinterkalde Norge kunne hente noen gode ideer fra varme og åpne Singapore, som statsråden selv besøkte så sent som i 2010. De to landene har like mange innbyggere, og begge rangeres gjerne høyt i ulike kåringer av livskvalitet, konkurransevne og andre former for global attraktivitet. De har en felles tro på offentlig styring, men sikrer sine aksjer i fremtiden på svært forskjellige måter. Norge er mer nasjonalt, Singapore internasjonalt. Norge går for dybde, Singapore for bredde. Begge modellene virker bra nå, men hvem er best skodd for fremtiden?

Norge har på kort tid bygget en verdensledende klynge av bedrifter og ekspertise innen offshore- og maritim teknologi, og landet forvalter sin oljerikdom på en forbillig åpen og fremtidsrettet måte.

Men vi kan gjøre mer. På enda kortere tid er Singapore blitt et av verdens mest attraktive land for å starte teknologiselskaper. Diagonale forskjeller i tilgang på naturressurser, geografisk posisjon og historie har resultert i motsatt syn på flere sentrale felter.

Tiltrekker seg talenter. Norge har en sterk tro på at det i all fremtid blir overflod av talent. Til tross for høylytte advarsler, særlig fra offshorebransjen, gjøres det lite for å lokke de globalt beste hodene hit. Imens bruker Singapore innvandring svært aktivt som en ressurs for verdiskaping og tiltrekker seg dyktige, erfarne ingeniører og andre høyt utdannede innvandrere innen bransjer landet ønsker å satse på. Det gjøres like mye for å få flinke entreprenører, investorer og etablerte virksomheter til å slå seg ned her.

Bystaten Singapore har engelsk som hovedspråk, og de har en åpen sosial- og arbeidskultur som gjør det lett å assimilere andre folkegrupper. Mens Norge velger det primært turistvennlige slagordet «Powered by Nature» for å beskrive seg selv internasjonalt, promoterer Singapore seg som en «global hub» for både små og store selskaper. Singapores anerkjente læresteder satser bevisst på de mest vekstkraftige yrkene og har gode mekanismer for å tiltrekke seg verdensledende akademikere og forskningsmiljøer.

Norge er mer nasjonalt, Singapore internasjonalt. Norge går for dybde, Singapore for bredde.

Tettere på markedet. Prinsippene for å fordele økonomisk støtte til oppstartsbedrifter, er også svært forskjellige. Norske gründere lever i stor grad i den lune varmen av statlige forskningsprogrammer og offentlige støttemidler – på grunn av mangelen på privat risikovillig og kompetent kapital i tidlig fase. Innovasjon Norge er en stabil og rik, men politisert offentlig institusjon med en strategisk uheldig blanding av fokus på distriktpolitikk og internasjonale satsinger. SkatteFUNN og lignende støttemidler har en bedre balanse av markeds- og næringsmekanismer. Dette er allikevel sjelden tilstrekkelig for å få en gründerbedrift ut av den finansielle skyggedalen de befinner seg i etter å ha tatt risikoen med å utvikle teknologi, men fortsatt er truet av markedsrisiko.

Singapore satser i stedet på en modell der staten arbeider tett med både investorer og gründere, og de lener seg på markeds krefter i fordelingen av risikokapital.